

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ชุดโครงการวิจัย เรื่อง “ศักยภาพหัตถกรรมท้องถิ่นไทย 10 สาขา ของภาคเหนือตอนบน ผู้การค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้” ได้ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษเอกสาร ทฤษฎี และการลงพื้นที่ เก็บข้อมูลในสถานที่จริง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ภาวะการค้าชายแดนไทย - จีนตอนใต้ ด้านงานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน ภาพรวมสถานการณ์ และแนวโน้มที่เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ การส่งออกช่วง 10 เดือนแรกของปี 2556 (ม.ค. – ต.ค.) การส่งออกผ่านแดนมีมูลค่า 18,403.32 ล้านบาท (ปี 55 ม.ค. – ก.ค. มีมูลค่า 20,109.29 ล้านบาท) เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนลดลง ร้อยละ 8.48 แต่เมื่อพิจารณาจากรายสินค้าพบว่า มีการส่งออกน้ำมันเบนซิน รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ลดลงร้อยละ 56.21 32.53 และ 25.77 ตามลำดับ และสินค้าที่มีการส่งออกเพิ่มขึ้น ได้แก่ มอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า โดยมีการส่งออกมูลค่า 2,159.38 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 611.96 โดยส่งออกทางจังหวัดมุกดาหาร และทางด่านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย ผ่านเส้นทาง R3A ไปจีนตอนใต้ การนำเข้า ช่วง 10 เดือนแรกของปี 2556 (ม.ค. – ต.ค.) การนำเข้าผ่านแดนมีมูลค่า 11,912.54 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 85.55 สินค้าที่มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ มีมูลค่า 5,774.55 ล้านบาท (ปี 55 ไม่มีข้อมูลการนำเข้าผ่านแดน) มอเตอร์ไฟฟ้า ชุดเครื่องกำเนิดไฟฟ้าและส่วนประกอบมีมูลค่านำเข้า 249.46 ล้านบาท (ปี 55 ม.ค. – ต.ค. มูลค่าการนำเข้า 5.74 ล้านบาท) เครื่องรับ-ส่งสัญญาณและอุปกรณ์ติดตั้งฯ มูลค่านำเข้า 782.36 ล้านบาท (ปี 55 ม.ค. – ต.ค. มูลค่าการนำเข้า 118.10 ล้านบาท) โดยนำเข้ามากทางด่านศุลกากรนครพนมและมุกดาหารซึ่งจากการที่เศรษฐกิจจีนมีการชะลอตัวลงเพราะได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก รัฐบาลจีนจึงปรับปรุงและผลักดันระบบการพัฒนาของเศรษฐกิจแบบยั่งยืนโดยเน้นที่การสร้างตลาดภายในประเทศและสนับสนุนธุรกิจจีนในแขนงต่าง ๆ ให้นักตลาดต่างประเทศ โดยกลุ่มอาเซียน รวมถึงมีการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ 3 จังหวัดนครพนม ทำให้การขนส่งสินค้าผ่านแดนไทยกับจีนตอนใต้มีความสะดวกมากขึ้น

การบริหารจัดการ และศักยภาพ ปัญหา อุปสรรคของการค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ ผลกระทบจากความไม่สงบทางการเมืองในประเทศพม่า และความไม่แน่นอนของนโยบายการค้าชายแดนที่ไม่ต่อเนื่อง การค้าผ่านด่านกับจีนตอนใต้ยังไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากมีต้นทุนการขนส่งและต้นทุนข้ามพรมแดนที่สูงกว่าเส้นทางการขนส่งทางทะเลผ่านท่าเรือคลองเตย และแหลมฉบัง โครงสร้างพื้นฐานของพม่า และลาว ทั้งถนน ระบบโทรคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการขนส่งและการติดต่อค้าขายสินค้า ประเทศคู่ค้ายังใช้นโยบายที่ไม่ใช่ภาษีเพื่อกีดกันทางการค้า เช่น ระเบียบมาตรฐานสินค้า ระเบียบด้านสุขอนามัยพืช และสัตว์ของจีน การเข้มงวดในกฎระเบียบ และมาตรการที่ยุ้งยากของลาว และพม่า แนวทางในการพัฒนาการค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ ได้แก่ พัฒนาบริการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานสากล พัฒนาเมืองชายแดนให้มีบทบาทการเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาความสามารถของบุคลากรและผู้ประกอบการท้องถิ่น สนับสนุนกลไกการพัฒนาระดับพื้นที่ โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กบภ.) คณะกรรมการ กรอ. จังหวัด และ กรอ.กลุ่มจังหวัด รวมทั้ง กอ.รมน.จังหวัด ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และ ป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม แรงงานลักลอบเข้าเมือง ยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายข้ามแดน และ โรคติดต่อตามแนวชายแดน

ข้อมูลด้านบริบทชุมชนการค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ที่มีผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน บริบทชุมชนนครคุนหมิง เป็นเมืองเอกและเป็นเมืองที่มีศักยภาพมากที่สุดในยูนนาน ตั้งอยู่ตรงกลางก่อนไปทางเหนือของมณฑลติดกับทะเลสาบเตียนฉือ ปัจจุบันมีประชากรประมาณ 6.2 ล้านคน และเนื่องจากเป็นเมืองที่มีอุณหภูมิอบอุ่นตลอดทั้งปี คุนหมิงจึงมีอีกชื่อว่า “เมืองฤดูใบไม้ผลิ” คุนหมิงมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของยูนนาน และกำลังก่อสร้างพัฒนาเมือง เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการติดต่อค้าขายกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียใต้ และเชื่อมโยงการคมนาคมทางรถไฟและทางรถยนต์เชื่อมโยงกับเมืองต่าง ๆ ในประเทศไทย เวียดนาม และลาว ไปสู่ท่าเรือทางทะเล และ บริบทชุมชนเมืองเชียงรุ่ง เขตปกครองตนเองชนชาติไทลีสองปันนา ถือว่าเป็นเมืองที่อยู่ใกล้ประเทศไทยมากที่สุด ซึ่งสถานะของเมืองลีสองปันนาจัดเป็น “จังหวัดปกครองตนเอง” ของชาวไทหรือไต ตั้งอยู่ทางใต้สุดของยูนนาน มีความหมายว่า “นาลีสองพันปัน” หรือ “นา 12,000 ฝืน” ซึ่งหมายถึง “เมือง 12 เมือง” มีพรมแดนติดกับแขวงหลวงน้ำทา แขวงพงสาลี ของประเทศลาว และรัฐฉาน ของประเทศพม่า โดยมีชายแดนระยะทางประมาณ 966 กิโลเมตร ลีสองปันนามีแม่น้ำหลานชาง (แม่น้ำโขง) ไหลผ่านตอนกลางเชื่อกันว่า

ในสมัยโบราณ เคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรน่านเจ้าด้วย สิบสองปันนามีเมืองสำคัญ คือ เมืองจิ่งหง อำเภอเหมิงไห่ (Menghai) และอำเภอเหมิงล่า (Mengla) ปัจจุบันมีประชากรอาศัยอยู่ราว 880,000 คน โดยเป็นชาวไท/ไต ร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด อุตสาหกรรมที่สำคัญของสิบสองปันนา ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมพื้นเมือง และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งกำลังเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว

พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภคของชาวคูนหมิง สภาพโดยรวมเป็นเมืองที่กำลังพัฒนา ประชาชนมีศักยภาพในการบริโภคสินค้าเหมือนกับผู้บริโภคในเมืองใหญ่ทั่วไป ดังนั้น พฤติกรรมการบริโภคสินค้าต่าง ๆ จะเหมือนกับผู้บริโภคของจีนในเมืองอื่น ๆ ที่กำลังพัฒนา เช่นเดียวกัน ผู้บริโภคนิยมใช้สินค้าที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และสินค้าแบรนด์เนม รวมถึงเปิดใจรับและบริโภคสินค้าจากประเทศอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะสินค้าของไทยทั้งผลไม้ อาหาร อาหารแห้ง ผลิตภัณฑ์ขมประเภทต่าง ๆ ได้รับความนิยมในคูนหมิงเป็นอย่างมาก พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภคของชาวสิบสองปันนา การเลือกซื้อสินค้าของชาวสิบสองปันนา โดยเฉพาะในเมืองเชียงรุ่ง โดยส่วนใหญ่ผู้บริโภคในเมืองมีลักษณะคล้ายเมืองขนาดใหญ่ เช่นที่เมืองคูนหมิง ยี่ซี เป็นต้น ผู้บริโภคมีกำลังซื้อ ความต้องการบริโภคสินค้ามีลักษณะคล้ายกัน แต่หากเป็นรอบนอกหรือเขตอื่น ๆ ลักษณะของผู้บริโภคจะมีกำลังซื้อที่น้อยลง อีกทั้ง รสนิยมของผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างไปจากผู้บริโภครอบนอก อีกทั้ง ประชากรส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ดังนั้น รูปแบบการบริโภคที่เป็นความทันสมัย หรือเทคโนโลยีอาจจะยังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เพราะเนื่องจากรายได้ที่เป็นปัจจัยหลัก อีกทั้ง หากจะนำสินค้าที่เป็นหัตถกรรมจากไทยมาจำหน่ายก็อาจไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร เพราะเนื่องจากสินค้าของชนเผ่า หรือชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ เป็นสินค้าหัตถกรรมคล้ายคลึงกับของไทย

การรับรู้ และความต้องการผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยของกลุ่มผู้บริโภค ในพื้นที่จีนตอนใต้ ที่มีผลต่องานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน สินค้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าใช้ งานหัตถกรรม ของฝาก ของที่ระลึก ที่ขึ้นชื่อของไทย 5 อันดับแรก คือ ไม้แกะสลัก เครื่องเงิน / งานโลหะ กระดาษสา ผ้าไหม และงานจักสาน ด้านปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสถานที่/การจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด

เส้นทางการค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้ ด้านงานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน ภายใต้กรอบเส้นทางเศรษฐกิจตามแนวเหนือ – ใต้ (North – South Economic Corridor) เส้นทางที่มีศักยภาพในการขนส่งสินค้ามากที่สุด คือ เส้นทางขนส่งสินค้าทางถนน ไทย – ลาว – จีน (R3A) เนื่องจากมีความรวดเร็วในการขนส่งสินค้า มีความน่าเชื่อถือและความปลอดภัยของ

เส้นทางสูง โดยเส้นทาง R3A นี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่หันมาให้ความสำคัญและใช้เส้นทางนี้มากขึ้น เพราะถือเป็นเส้นทางที่รวดเร็ว และปลอดภัย กว่าเส้นทางน้ำ ที่ช้าและมีปัญหาด้านปริมาณน้ำ ในฤดูกาลต่าง ๆ หรือเส้นทางอากาศที่มีค่าขนส่งสูงกว่าประเภทอื่น และต้นทุนในการขนส่งสินค้าทางถนน R3A ในการศึกษาครั้งนี้มีต้นทางเริ่มจากอำเภอเชียง จังหวัดเชียงราย ของประเทศไทย - บ่อแก้ว - หลวงน้ำทา - บ่อเต็น ประเทศลาว - บ่อหาน - เชียงรุ่งหรือจิ่งหง แคว้นสิบสองปันนา และเดินทางผ่านเมืองยี่ซี นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน โดยมีระยะทางจากจังหวัด เชียงใหม่ถึงเมืองคุนหมิง เป็นระยะทางทั้งสิ้น 1,258 กิโลเมตร ใช้เวลา ในการเดินทางทั้งสิ้น 21-24 ชั่วโมง ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าสู่จีนตอนใต้ประมาณ 100,000 บาท/ตู้คอนเทนเนอร์ และค่าใช้จ่ายแยกตามความต้องการของผู้ประกอบการรายย่อย ตามเส้นทางเดิม และรับผิดชอบโดยบริษัทเอกชนในการขนส่งแบบครบกระบวนการ ค่าใช้จ่ายประมาณ 5,000.-/ 1 cbm (cbm/คิวบิกเมตร หรือ ขนาดความกว้าง x ยาว x สูง) เอกชนจะเป็นผู้รับผิดชอบการขนส่งสินค้าทั้งหมดโดยคิดจากราคาเหมารวม

เปรียบเทียบกับ การขนส่งทางน้ำผ่านเส้นทางจังหวัดเชียงใหม่- ท่าเรือเชียงแสน 510 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 4-5 ชั่วโมง และจากท่าเรือเชียงแสน – ท่าเรือกวนเลย สิบสองปันนา – คุนหมิง ระยะทางประมาณ 263 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางทั้งสิ้นประมาณ 12 ชั่วโมง จากนั้นขนส่งสินค้าสู่นครคุนหมิง โดยใช้ระยะทางประมาณ 722 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณประมาณ 12 ชั่วโมง รวมระยะเวลาขนส่งทั้งสิ้น 31.20 ชั่วโมง ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการขนส่งเหมารวมทั้งตู้คอนเทนเนอร์ ค่าใช้จ่ายประมาณ 100,000 บาท แต่มีข้อเสียคือช้ากว่าการเดินทางทางบก และปัญหาเรื่องปริมาณของน้ำในแม่น้ำโขงในแต่ละฤดูที่ไม่เพียงพอต่อการเดินเรือขนส่งสินค้า และการขนส่งทางเครื่องบิน โดยสายการบินไทยใช้เส้นทางระหว่างกรุงเทพฯ – คุนหมิง – กรุงเทพฯ วันละ 1 เที่ยวบิน (ยกเว้นวันเสาร์และวันอังคาร) และยังมีสายการบิน China Eastern Airline (MU) บินระหว่าง กรุงเทพฯ – คุนหมิง – กรุงเทพฯ จำนวน 7 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ (ทุกวัน วันละ 1 เที่ยวบิน) ระยะเวลาขนส่ง 3.25 ชั่วโมง และค่าขนส่งคิดตามน้ำหนักของสินค้าโดยเริ่มต้นที่กิโลกรัมละ 45-50 บาท ใช้ระยะเวลาการขนส่ง 1-2 วัน ระยะทาง 1,091 กิโลเมตร มีความปลอดภัยสูง

ปัญหา - อุปสรรค และ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเส้นทางการค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ ที่มีต่อสังคม วัฒนธรรม ได้แก่ ปัญหาความล่าช้าในการขนถ่ายสินค้าเนื่องจากมาตรฐานถนนของ ไทยและจีนที่ไม่สัมพันธ์กัน ปัญหาการบริการของเจ้าหน้าที่ศุลกากรและการเปิดทำการของไทย ลาว จีน ที่ยังไม่สัมพันธ์กัน และระเบียบ ขั้นตอน ทางศุลกากรที่มีความซับซ้อน การใช้เอกสารหลายชนิด ความล่าช้าขาดความคล่องตัวในการให้บริการทางเอกสาร ปัญหาสภาพถนนใน สปป.ลาว

ที่ยังไม่สมบูรณ์ ระบบสาธารณสุขโลกเพื่อเอื้ออำนวยต่อการขนส่งที่มีจำนวนน้อย ปัญหาด้านภาษา เพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เป็นต้น

ระเบียบพิธีการทางศุลกากรของการค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ด้านงานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน การส่งออกคือการเคลื่อนย้ายสินค้าจากสถานที่หนึ่งในประเทศไทย ไปยังสถานที่หนึ่งนอกประเทศไทย สินค้าทั้งหมดที่ส่งออกจากประเทศไทยต้องรายงานและผ่าน พิธีการทางศุลกากร โดยมีเอกสารประกอบการดำเนินพิธีการส่งออก ได้แก่ ใบขนสินค้าขาออก บัญชีราคาสินค้า ใบอนุญาตส่งออกหรือเอกสารอื่นใดสำหรับสินค้าควบคุมการส่งออก (ถ้ามี) ใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (ถ้ามี) และเอกสารอื่น ๆ เช่น แค็ตตาล็อก เอกสารแสดงส่วนผสม เป็นต้น ซึ่งปกติพิธีการทางศุลกากรเพื่อการส่งออกประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การโอนถ่าย และ/ หรือการยื่นข้อมูลใบขนสินค้า การตรวจสอบพิธีศุลกากรสำแดงข้อมูลการชำระภาษีอากรและการ ตรวจสอบและการปล่อยสินค้า ทั้งนี้เส้นทางการค้าที่สำคัญระหว่างไทยและยูนนานมีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ตลอดจนกรมศุลกากรได้นำระบบอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้สายมาใช้ในการผ่าน พิธีการศุลกากรเป็นการปรับปรุงระบบให้บริการบนพื้นฐานของเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยมีจุดมุ่งหมายในการอำนวยความสะดวกในการค้าระหว่างประเทศ โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอนการผ่านพิธีการส่งออกด้วยระบบ E-Export ค่าธรรมเนียม การแก้ไขข้อมูล กรณีที่ต้องผ่านการอนุมัติ/อนุญาต หน่วยงานอื่น การรับรองใบขนสินค้าขาออก ข้อพึงระวังในการ ส่งข้อมูลใบกำกับการขนย้ายสินค้า

จากการรวบรวมข้อมูล และลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาข้อมูลกฎระเบียบ ข้อบังคับ และสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบสนธิสัญญาระหว่างไทย -จีน ที่เกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน ได้แก่ ระเบียบเพื่อการค้าชายแดนและผ่านแดนระหว่าง ไทย-จีน ระเบียบการค้าและผ่านแดนของสปป.ลาว การเปรียบเทียบกฎ ข้อบังคับ การค้าชายแดน ของประเทศจีนและสปป.ลาว และความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามแดนในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

สำหรับปัญหา อุปสรรค ผลกระทบการค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ ที่เกิดขึ้นจากระเบียบ พิธีการทางศุลกากร ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเส้นทางทางคมนาคมไม่ราบเรียบ ปัญหาหาเสพติด ปัญหาการค้าชายแดน ปัญหาการระเบียบระหว่างประเทศเกี่ยวกับการนำเข้าและการส่งออกที่ไม่เป็น มาตรฐานเดียวกัน ปัญหาการลักลอบซื้อขายสินค้าผิดกฎหมายตามแนวชายแดน ปัญหาความปลอดภัยของรถขนส่งเมื่อเข้าไปยังต่างประเทศ ขาดสาธารณสุข โภคในเส้นทางต่างประเทศ เช่น บั๊มน้ำมัน บั๊มแก๊ส เป็นต้น ขาดหน่วยงานรับผิดชอบกรณีเกิดอุบัติเหตุหรือความเสียหาย ณ ประเทศ ทางผ่าน ปัญหาการค้ำมนุษย์และการเคลื่อนย้ายแรงงานที่ผิดกฎหมาย ปัญหาการขาดแคลนที่พัก

สินค้าบริเวณใกล้เคียงด่านหรือพรมแดน ต้องพึ่งพาพ่อค้าคนกลางในการส่งสินค้าไปยังประเทศปลายทาง ปัญหาโรคติดต่อทั้งทางพืชและสัตว์ ผู้ขนส่งสินค้าขาดความรู้ความเข้าใจพิธีการศุลกากร เพราะกฎระเบียบเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง จุดผ่านแดนหรือด่านเปิดทำการบางช่วงเวลาและบางครั้งช่วงเวลาไม่ตรงกัน การสื่อสารทางโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ตสัญญาณไม่ค่อยชัดเจน สินค้าได้รับความเสียหายเมื่อมีการเปลี่ยนรถขนส่งสินค้า กฎระเบียบด้านพิธีการศุลกากรมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ต้องปรับตัวบ่อยครั้ง เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบพิธีการศุลกากร ระเบียบ การตรวจสอบสินค้านำเข้าและส่งออกมีความยุ่งยากและต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน ขาดห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบสินค้าพิเศษของประเทศคู่ค้า เช่น พืช สัตว์ วัตถุอันตราย การตีรถเปล่ากลับจากประเทศปลายทาง ความไม่แน่นอนของการตีพิภักดิ์สินค้า และมีกฎระเบียบหรือกฎหมายที่จำกัดการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าบางประเภท อยู่ในระดับมากที่สุดทุกหัวข้อย่อยเท่ากัน นอกจากนี้ยังสามารถสรุปปัญหา อุปสรรค ผลกระทบการค้าชายแดน ไทย – จีนตอนใต้ที่เกิดขึ้นจากระเบียบพิธีการทางศุลกากรออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับศุลกากร ประเด็นเกี่ยวกับการขนส่งสินค้าข้ามแดน ประเด็นเกี่ยวกับกฎหมาย/กฎระเบียบ ใน GMS และประเด็นอื่น ๆ

แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ประกอบการงานหัตถกรรม 10 สาขา ของภาคเหนือตอนบนสู่การค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ ผู้ประกอบการงานช่างหัตถกรรม 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน มีทั้งรายเดี่ยวและรายกลุ่ม มีโครงสร้างองค์กรในแนวดิ่ง ส่วนเงินที่ใช้ในการลงทุนมาจากเงินทุนส่วนตัว การจัดการด้านการตลาดของหน่วยประกอบการ คือ ผู้กำหนดราคาและเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความต้องการของลูกค้า การจัดการด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า ได้แก่ พ่อค้าคนกลาง งานแสดงสินค้า ตลาดนัด ถนนคนเดินฯ ร้านค้าท้องถิ่น ซึ่งลักษณะการขาย ได้แก่ ขายส่ง ขายปลีก ขายส่งและปลีก หรือรับจ้างผลิต การชำระเงิน ได้แก่ เงินสด ขายฝาก เกรดตี การจัดการด้านการส่งเสริมการขาย แบ่งเป็น การรักษาลูกค้าเก่า การแสวงหาลูกค้าใหม่ด้วยวิธีการต่าง ๆ การนำสินค้าไปเสนอขายโดยตรงกับกลุ่มผู้บริโภค การจัดการด้านการผลิตของหน่วยประกอบการงานหัตถกรรม ผู้ประกอบการใช้พื้นที่อยู่อาศัยของตนเองเป็นสถานที่ผลิตสินค้า ด้านแรงงาน และวัตถุดิบ ผู้ประกอบการจ้างแรงงาน และซื้อวัตถุดิบส่วนใหญ่จากภายในท้องถิ่น และจ้างแรงงานและซื้อวัตถุดิบจากภายนอกท้องถิ่น การจัดการสินค้าคงคลัง ผู้ประกอบการมีการผลิตเพื่อจำหน่ายและมีรองรับการจำหน่ายจากยอดขายล่วงหน้า

สำหรับปัญหา อุปสรรค และผลกระทบในด้านการส่งออกของผู้ประกอบการงานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาในภาคเหนือตอนบนเพื่อรองรับการส่งออกสู่การค้าชายแดนไทย-

จินตอนใต้ได้แก่ ปัญหาด้านการค้าของไทย ปัญหาด้านนโยบายการค้า และปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง

ผู้ประกอบการไทยควรปรับตนเองเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการส่งออก โดยต้องเรียนรู้ว่าอาเซียนและการร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียนในปีพ.ศ. 2558 คืออะไร จะใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ได้อย่างไร ความต้องการของตลาดอาเซียน และพัฒนาสินค้าให้มีความเหมาะสมกับความต้องการและวัฒนธรรมในแต่ละประเทศและเรียนรู้คู่แข่งขั้นรายใหม่ในเชิงลึกมาก ควรใช้ประโยชน์จากภานีนำเข้าร้อยละศูนย์และผลิตสินค้าให้สอดคล้องกับรสนิยมและความต้องการของตลาด

ศัพท์านุกรม (Wordbook) ด้านการค้าระหว่างประเทศฉบับภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการค้าชายแดนไทย – จินตอนใต้ การสร้างศัพท์านุกรมเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งที่น่าไปสู่การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ซึ่งในกระบวนการผลิตมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบสินค้าอยู่ตลอดเวลาเพื่อจูงใจให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อเร็วขึ้นอยู่แล้ว ส่วนการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมของภาคเหนือตอนบนสู่สากลนั้นพบว่าผู้ประกอบการชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการสร้างศัพท์านุกรมในแง่ที่ว่าศัพท์านุกรมมีส่วนช่วยให้การสื่อสารในการขายสินค้าสะดวกขึ้นและคำอธิบายความเป็นมาของสินค้าจะมีส่วนส่งเสริมให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้นในสายตาของนักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจในการใช้ศัพท์านุกรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.66) มีความพึงพอใจในส่วนเนื้อหาของหนังสือ ในระดับมากที่สุด (5.00) ส่วนผู้ประกอบการชาวจีนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.43) ความชัดของตัวอักษรอยู่ในระดับมากที่สุด (4.8) ความพึงพอใจต่อเนื้อหาของหนังสืออยู่ในระดับมากที่สุด คำอธิบายเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เนื้อหามีประโยชน์ต่อการค้า และเนื้อหาในรูปแบบเล่มมีส่วนช่วยให้การค้าสะดวกขึ้น (4.8 และ 4.6) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐฯ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้องควรมองค้ำความรู้อันได้ศึกษา วิจัย หรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เช่น เส้นทางทางขนส่ง ดันทุน พฤติกรรมผู้บริโภค แนวโน้มการบริโภคของตลาดจีน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสินค้า ฯลฯ มาจัดทำคู่มือสำหรับการส่งสินค้าสู่ตลาดจินตอนใต้ เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย หรือผู้ประกอบการรุ่นใหม่ เป็นการช่วยเหลือผู้ประกอบการและช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ ให้สามารถพัฒนาสินค้าและส่งออกสู่ตลาดจินตอนใต้ได้
2. การกำหนดภาษาในการติดต่อค้าขายที่เป็นภาษากลาง หรือภาษาราชการที่เป็นสากล เพื่อใช้ในการติดต่อค้าขายรวมถึงการทำพิธีกรรมเกี่ยวกับศุลกากรให้สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น

3. การนำสินค้าห้ามนำเข้าไปจำหน่ายยังตลาดในประเทศจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จีนตอนใต้ ผู้ประกอบการจะต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค จากการศึกษาวิจัย และการสังเกตพฤติกรรมผู้บริโภค รวมถึงศึกษาข้อกำหนด ข้อห้ามที่ไม่สอดคล้องวัฒนธรรม และประเพณีของคนในท้องถิ่นด้วย